

VYZNÁNÍ A ZÁSADY CB

Pastorální konference kazatelů Církve bratrské
v Havlíčkově Brodě 25. – 27. ledna 2016

Plenární jednání: Život všedního dne
Manželství, rozvod, druhý sňatek (B. Matulík)

Úvod

Na úvod pohled do zákulisí Komise pro Vyznání a Zásady Církve bratrské: Po jednom neúspěšném jednání, kdy se komise rozdělila na dvě odlišné názorové skupiny, které se týkaly přípustnosti či nepřípustnosti druhých sňatků po rozvodu, jsme se po dvou měsících opět sešli, načež předseda komise Pavel Černý přišel s charismatem *slova moudrosti* a navrhnul řešení v jedné kratičké větě: „Nekající neoddáváme.“

Překvapivě jsme se na tomto znění všichni shodli, anebo možná lépe řečeno, nikdo se neohradil, nikdo nepřišel s jinou variantou či lepší formulací. Tatam byly otazníky a pochybnosti nad tím, že pokání lze účelově předstírat, že hrozí laciná milost, že je to nebiblické stanovisko atp. Jako bychom všichni spočinuli u kříže Kristova a porozuměli, že dar pokání doopravdy vede k životu a že milost je větší i než ten největší hřích.

Manželství je instituce v pohybu

Manželství je v historii lidstva institucí v pohybu. To vidíme v naší společnosti, v církvi i v samotném Písmu. To je také důvod, proč Komise pro Vyznání a Zásady CB opakovaně jednala také o problematice manželství, rozvodů a druhých sňatků. Bylo třeba reflektovat dějinnou situaci, ve které se nacházíme. Zjednodušeně řečeno, 50 % plodné populace nevstupuje do manželství vůbec, 50 % uzavřených manželství se rozvádí, téměř polovina dětí se rodí nesezdaným párům či matkám samoživitelkám, narůstá zájem homosexuálních a lesbických párů o uzavření registrovaného partnerství nebo přímo o sňatek, přibývá lidí tzv. singles atp.

V Bibli sledujeme instituci manželství v podstatě jen „po hříchu“, po pádu, tzn. v neideálním stavu, a v tomto neideálním stavu se nacházíme dodnes, církev nevyjímaje. Manželství jako vztah muže a ženy je devalvováno mnohoženstvím a přísně patriarchálním pojetím, kdy žena není rovnocenná pomoc pro svého muže. Mnohoženství je více než trpěno, není zákonem odmítnuto, jednoduše je faktem. Lidé si pro tvrdost hříšného srdce doslova vynutili na Mojžíšovi ústupek v podobě snadného a legálního rozvodu s možností opětovných sňatků. Množilo se nevhodné sexuální chování v takové míře, že je Zákon Mojžíšův (Lv 18) více či méně úspěšně jen držel v mezích tím, že vyjmenoval, co všechno je přísně zakázáno pod sankcí trestu smrti či exkomunikace: klasické cizoložství s ženou či snoubenkou jiného muže, sex s příbuznými a se zvířaty. (Přičemž nic z toho není dnešní společnosti neznámé!)

Čteme-li Nový zákon, pak evangelia i epištoly netvoří novou morálku, ale vracejí církev napříč dějinami přes Mojžíše a Proroky zpět až k samotné Genezi. Je to Bůh, který na počátku stvořil člověka jako muže a ženu, který je spojil v jedno tělo, a proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj. Tím je jinými slovy řečeno, co kdysi zaznělo z brněnské kazatelny z úst zesnulého kazatele Karla Touška: „V křesťanských rodinách by se nemělo o rozvodu ani žertovat!“ Tzn., rozvod nepadá v úvahu.

A přece se děje, rozvodů i v Církvi bratrské přibývá, což je obrazem doby (dříve tomu v takové míře nebylo) a samozřejmě obrazem tvrdosti lidského srdce (což bylo vždycky). Načež do této situace přicházejí nové Zásady a církev se ptá, zda utáhnout šrouby nebo povolit? Postavit hráz rozvodům znemožněním druhých sňatků, anebo se přizpůsobit světu?

Rozvod znamená smrt manželství

V Novém zákoně nacházíme Pavlův dispens k rozvodu na základě náboženské odlišnosti partnerů, a rozvod umožněný Ježíšem na základě hříchu *porneia*. Zde je třeba povědět, že obě výjimky jednak potvrzují nerozlučitelnost manželství, ale na druhé straně jednoznačně souvisí s kontextem doby, kdy zvláště v židovství (i pro učedníky!) byl rozvod velmi snadnou záležitostí.

Při této příležitosti bych však chtěl spolu s Ježíšem varovat církve před kvasem farizeů a saduceů (Mt 16,5-12; Mt 23). Varovat před tím, aby církve nechtěla, byť přísným nebo liberálním výkladem slova *porneia* jakkoliv obhajovat či legalizovat rozvod. Chci varovat před tím, hledat v Bibli, co mi je a není dovoleno, co si mohu a už nesmím dovolit.

Pověstní rabíni Šammaj s Hillelem resp. Akibou vykládali, co znamená odporná věc - *erwat dábár* (Dt 24,1), zda výhradně cizoložství s cizím mužem, ženou, zvířetem, anebo kuchařské neumětelství ženy či jen věkem a porody zašlá krása odmítnuté manželky...

Běda, kdo hledá pro sebe nebo pro druhého důvody k legalizaci rozvodu, a přece takové důvody existují prostě proto, že určité chování partnera manželství vraždí, rozbíjí, likviduje, pohřbívá. Jsme např. svědky toho, že manžel si s milenkou pořídí dítě (Tak které ženě patří?!), nečiní pokání, nechce se rozvést, ale ani ukončit nemravný paralelní vztah? Jenomže nejen dokonané cizoložství zabíjí vztah, ale také všechny možné závislosti, jako je alkoholismus, gamblerství, workoholictví, narkomanie, zneužívání, incest, manipulace, skryté či zjevné fyzické a psychické násilnictví atp. V takových situacích nelze striktně trvat na nerozlučitelnosti manželství a nutit zoufalé lidi žít ve zlu! Paradoxně bychom tím podporovali hřích! Známy James Dobson radí v podobných situacích omezit hřešícího partnera „sbalením kufrů“.

Pavel mluví jasně o tom, že dokud jeden z partnerů žije, je vázán Zákonem (Ř 7,1-7; 1K 7,39). Teprve smrt uvolňuje partnera k opětovnému sňatku. A tu je třeba povědět, že zmíněné hříchy, jejichž synonymem je *porneria*, které vraždí manželství a byly v Izraeli trestány smrtí, vedou ke smrti manželství, neboť Písmo praví, že manželství mají mít všichni v úctě (Žd 13,4). Ale právě takové chování zabíjí samu podstatu manželství - totiž lásku i úctu.

Kdysi se zeptali švédského misionáře Waltera Trobische, zda by doporučil rozvod. Odpověděl, že přece lékař pacientovi nedoporučí smrt! Jenomže jsou situace, kdy kazatel, staršovstvo nebo i jeden z partnerů chtě nechtě musí konstatovat smrt vztahu. Proto tentýž známý a respektovaný manželský poradce pověděl, že by druhému sňatku rozvedeného požehnal, ale jen „vinné straně“, tzn. člověku, který činí pokání, který si je vědom, že i on nese vinu. A kdo jsme zažili pokání, víme, o jak radikální skutek se jedná.

Závěr

V kontextu evangelia proto musíme povědět, že manželství je nerozdělitelné, že je Pánem Bohem požehnaným spojením dvou lidí od samotné geneze. Proto musíme trvat na nerozlučitelnosti a pastoračně pečovat o manželství počínaje přípravou v rodinách a v církvi.

V našich sborech nelze přitakávat k snadným rozvodům, nelze se jednoduše přizpůsobovat době (naší, ale i té, kdy chodil Ježíš po Palestině), je nutno bránit nezodpovědnosti, protože snadné rozvody a snadné následné sňatky nejsou řešením tvrdého srdce člověka.

Zároveň je ale třeba trvat na tom, že všude tam, kde došlo rozvodu jako k neštěstí, kde lidé tragicky selhali, kdy bojovali a prohráli, všude tam, kde je patrný zápas a následné pokání, nemá církve oprávnění klást na bratry a sestry břemeno osamění, aniž by se tohoto břemene církve sama dotkla a byla schopna ho účinně s rozvedenými nést.

Proto v pevné víře v Krista ukřižovaného a vzkříšeného oddáváme kající bratry a sestry.